

Tractaments Cognitivoconductuals en Adults

2014/2015

Codi: 102542

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OT	4	2

Professor de contacte

Nom: María Soledad Mora Giral

Correu electrònic: Marisol.Mora@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Rosa Maria Raich Escursell

Joan Torras Claraso

Prerequisits

És molt desitjable en cursar aquesta assignatura haver interioritzat els coneixements inherents a les assignatures de Psicopatologia del Cicle Vital, Introducció al Tractament Psicològic, Psicopatologia d'Adults i Avaluació Clínica d'Adults.

Objectius

Aquesta assignatura pertany a la Menció de Psicologia Clínica d'Adults Bloq A. A l'assignatura de Introducció al tractament Psicològic l'estudiant haurà aprofundit en els diferents models d'intervenció, en el procés terapèutic i en les diferents tècniques terapèutiques d'una manera monogràfica i relativament independent. A l'assignatura de Tractaments Cognitiu-Conductuals en Adults s'aprofundeix més en com les tècniques terapèutiques s'integren formant programes d'intervenció adreçats a diferents síndromes psicopatològics i problemes conductuals. Tractaments cognitiu-conductuals en Adults és una assignatura de caràcter optatiu que s'imparteix al segon semestre de quart curs

Objectius Formatius:

1. Familiaritzar a l'estudiant amb els programes terapèutics que des de la òptica cognitiu-conductual s'utilitzen més freqüentment per tractar els trastorns psicopatològics i problemes conductuals més freqüents a la pràctica clínica adulta.
2. Conèixer d'aquests programes terapèutics, els més eficaços.
3. Aprofundir en com s'adapten les tècniques per tractar problemes clínics diferents i conèixer millor les singularitats que assolixen les tècniques en aplicar-se a problemes clínics i conductuals diversos.

Competències

- Definir els objectius i elaborar el pla d'intervenció en funció del propòsit d'aquesta intervenció (prevenció, tractament, rehabilitació, inserció, acompanyament).
- Dominar les estratègies i les tècniques per involucrar en la intervenció les persones destinatàries
- Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
- Proposar i negociar les prioritats, les metes i els objectius de la intervenció amb els destinataris.
- Seleccionar i aplicar els mètodes i les tècniques recollits en el pla d'intervenció, d'acord amb els objectius establerts, en els contextos rellevants per al servei sol·licitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements teòrics sobre problemes psicològics per seleccionar objectius terapèutics.
2. Concretar el pla d'intervenció a partir de les hipòtesis i els objectius prèviament establerts.
3. Diferenciar les fases del pla d'intervenció i la prioritat de cada fase.
4. Discriminar els mètodes i les tècniques basats en l'evidència disponibles per a un objectiu d'intervenció.
5. Establir criteris per seleccionar les conductes objectiu.
6. Formular els objectius del tractament en termes operatius.
7. Identificar pronòstics de possibles canvis a partir de les intervencions dutes a terme en casos clínics pràctics.
8. Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
9. Practicar el disseny i la negociació d'objectius intermedis i finals de canvi en situacions simulades.
10. Prioritzar els objectius del tractament.
11. Reconèixer com consensuar els objectius de tractament i les tècniques amb totes les parts implicades en el procés d'intervenció.
12. Reconèixer l'adequació d'una metodologia d'intervenció a un objectiu terapèutic.
13. Utilitzar tècniques de motivació per al canvi.

Continguts

L'enfocament cognitiu-conductual s'ha desenvolupat d'una manera extraordinària les darreres dècades i així com el seu cos de coneixements. El conjunt de tècniques incloses dins del àmbit de la Modificació de Conducta ha crescut considerablement. La intervenció cognitiu-conductual ha demostrat la seva eficàcia en la resolució d'un ampli espectre de trastorns i situacions conflictives. Es va desenvolupar a partir de l'intent d'utilitzar sistemàticament el cos de coneixements empírics i teòrics que han resultat de l'aplicació del mètode científic en Psicologia i d'altres disciplines íntimament lligades. En aquesta assignatura es vol apropar a l'estudiant a l'aplicació de diferents tècniques terapèutiques en diferents trastorns, amb la intenció de que pugui observar de prop com s'apliquen i es combinen diferents tècniques per el tractament de diferents problemes. A l'assignatura de Tractaments Cognitiu-Conductuals en Adults es presenten programes d'intervenció per tractar diverses síndromes com ansietat generalitzada, fòbies socials, agorafòbia, estrès postraumàtic, trastorn obsessiu-compulsiu, trastorns afectius o trastorns alimentaris) i problemes conductuals que no es poden considerar quadres psicopatològics però que produeixen patiment i desadaptació com són les disfuncions sexuals i els problemes de parella.

TEMES

Tema 1. Intervenció cognitiva-conductual en el trastorn per Ansietat Generalitzada.

Tema 2. Intervenció cognitiva-conductual en la Fòbia social

Tema 3. Intervenció cognitiva-conductual en l'Agorafòbia i Atacs de Pànic

Tema 4. Intervenció cognitiva-conductual en el Trastorn per Estrès Postraumàtic.

Tema 5. Intervenció cognitiva-conductual en el Trastorn Obsessiu-Compulsiu

Tema 6. Intervenció cognitiva-conductual en Trastorns Depressius

Tema 7. Intervenció cognitiva-conductual en les Disfuncions Sexuals

Tema 8. Intervenció cognitiva-conductual en els Problemes de Parella

Tema 9. Intervenció cognitiva-conductual en els Trastorns alimentaris

Metodologia

Aquesta assignatura s'imparteix seguint una metodologia híbrida composta d'una primera part de classe magistral del tema i d'una segona part d'aclariment de dubtes sobre una lectura prèvia duta a terme per l'estudiant i, fonamentalment, al debat i discussió d'una sèrie de preguntes de diferents nivells: preguntes de reconeixement o comprovació, preguntes de reflexió que impliquen haver interioritzat els continguts dels temes i pensar sobre ells i posar-los en relació. Un tercer nivell serien les activitats o exercicis d'aplicació pràctica de conceptes.

Per a cada sessió, l'alumne haurà d'haver llegit prèviament la lectura obligatòria corresponent al tema i reflexionat sobre els seus continguts. Les preguntes de comprovació (reconeixement) ajudaran a l'estudiant a centrar l'atenció en els aspectes més importants de la lectura. Les preguntes de reflexió fan referència als continguts sobre els quals haurà de reflexionar. Tot això suposarà un treball important per part de l'estudiant que es correspon a la fase d'aprenentatge actiu que comporta aquesta metodologia.

Hi haurà tres modalitats de classe, les dues primeres (classes magistrals i discussions) es faran al mateix espai de classe:

Classes magistrals: es farà la presentació del tema havent-se llegit l'estudiant la lectura del mateix.

Discussions: s'aclariran els dubtes que puguin sorgir de la lectura, es repassaran les dificultats que puguin haver-hi en les preguntes de comprovació i s'estimularà el debat en les de reflexió i en les activitats.

Pràctiques de Laboratori: on s'abordaran casos clínics on hauran de dissenyar la intervenció i aplicar-la. Molts d'aquests casos reals, són de primera mà i en alguns casos es presentaran audiovisualment fragments de diferents components de la intervenció.

L'estudiant haurà de dissenyar en grup el procés d'intervenció d'un cas clínic de qualsevol dels trastorns clínics abordats al programa, on tindrà ocasió de posar en pràctica els continguts de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
CLASSES MAGISTRALS (exposició per part del professor dels continguts principals del tema)	15	0,6	2, 3, 4, 8, 12
DISCUSSIONS (a partir de les preguntes de reflexió plantejades a la guia d'estudi per a cada tema i dels dubtes que poden haver sorgit de les lectures i de les preguntes de comprovació i activitats)	9	0,36	2, 3, 4, 12
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (on s'abordaran casos clínics on hauran de dissenyar la intervenció i aplicar-la)	12	0,48	1, 2, 3, 6, 7, 10
Tipus: Supervisades			
TUTORÍES Tutories (suport a la realització de preguntes i activitats i resolució de	1,5	0,06	1, 2, 3, 9

dubtes de les lectures i suport a la realització del treball pràctic com segona evidència d'aprenentatge)

Tipus: Autònomes

ESTUDI	53	2,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 12
LECTURA DE TEXTOS (les lectures obligatòries de cada tema)	22,5	0,9	1, 2, 3, 4, 8, 12
REALITZACIÓ D'ACTIVITATS (revisar les preguntes de comprovació, reflexió i d'activitats, realització del treball de la segona evidència d'aprenentatge)	30	1,2	1, 2, 3, 4, 12

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura s'efectuarà mitjançant evidències d'aprenentatge individuals i col·lectives:

EVIDÈNCIES D'APRENTATGE INDIVIDUALS:

Evidència d'aprenentatge 1: Prova escrita d'aproximadament ≈ 30 preguntes, d'elecció múltiple, amb quatre possibilitats de resposta. La penalització serà d'una resposta correcta menys per cada tres respostes incorrectes. Les preguntes no seran únicament de tipus descriptiu o de reconeixement, si no també de reflexió i aplicació de conceptes, tal com es treballen a classe. Cada prova escrita inclourà preguntes sobre les pràctiques que s'hagin fet fins el moment. La ponderació d'aquesta prova en la qualificació final serà del 40%.

Evidència d'aprenentatge 3: Prova escrita de ≈25-30 preguntes també d'elecció múltiple del mateix format que la evidència d'aprenentatge 1. La ponderació d'aquesta segona prova serà també d'un 40%.

EVIDÈNCIES D'APRENTATGE COL·LECTIVES:

Evidència d'aprenentatge 2: L'estudiant haurà de fer en grup (3-5 persones) un treball escrit del procés d'intervenció d'un cas clínic a triar de qualsevol dels trastorns clínics abordats al programa, on tindrà ocasió d'aplicar els continguts de l'assignatura. Es demanarà el següent: seleccionar les conductes objectiu, formular els objectius del tractament definits operativament, concretar el pla d'intervenció a partir de les hipòtesis i els objectius prèviament establerts, diferenciar les fases del pla d'intervenció, descriure les tècniques de tractament que s'aplicaran i l'orde d'aplicació i determinar tècniques de motivació per al canvi i afavoriment de l'adherència. La ponderació d'aquest treball en l'avaluació de l'assignatura serà d'un 20% de la qualificació final.

Nota final: La qualificació final de l'avaluació continuada correspondrà a la mitjana ponderada de totes les evidències d'aprenentatge.

Definició d'aprovat: Es considerarà aprovada l'assignatura quan la mitjana ponderada del conjunt d'evidències d'aprenentatge sigui igual o superior a 5.

Definició de No presentat: Es considerarà un estudiant com a "No presentat" quan el conjunt d'evidències d'aprenentatge que ha lliurat tenen un valor inferior a 4 punts.

Prova de re-avaluació: En cas de no haver superat l'assignatura (no haver obtingut una nota global de la mitjana ponderada del conjunt de les evidències d'aprenentatge, igual o superior a 5) existeix la possibilitat de presentar-se a una prova de re-avaluació on l'estudiant s'examinarà de l'evidència d'aprenentatge no superada. La re-avaluació consistirà en una prova de característiques semblants a les evidències 1 i 3. Els estudiants que hagin superat l'assignatura poden, no obstant, millorar nota amb una prova escrita d'elecció múltiple de tota la matèria. En aquests casos la nota obtinguda a la reavaluació mai podrà ser considerada, si és inferior a l'obtinguda en les anteriors proves.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EVIDÈNCIA D'APRENTATGE 1 (Prova escrita)	40%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12
EVIDÈNCIA D'APRENTATGE 2 (Treball Grupal sobre el Procés d'Intervenció en un Cas Clínic)	20%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 9, 11, 12, 13
EVIDÈNCIA D'APRENTATGE 3 (Prova Escrita)	40%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12

Bibliografia

Cada tema té una o més lectures obligatòries, la majoria de les quals corresponen als dos textos següents:

Caballo, V.E. (2008). Manual para el tratamiento cognitivo-conductual de los trastornos psicológicos. Vol. II: Intervención en crisis, medicina conductual y trastornos de relación. Madrid: siglo XXI

Caballo, V.E. (1997). Manual para el tratamiento cognitivo-conductual de los trastornos psicológicos. Vol. I. Trastornos por ansiedad, sexuales, afectivos y psicóticos. Madrid: Siglo XXI.

Vallejo Pareja, M.A.. (2012). Manual de terapia de conducta. Vol. 1 i 2. Madrid: Dykinson.

(encara que la bibliografia obligatòria per a cada tema està pendent de revisió)

Per la realització el treball de la tercera evidència d'aprenentatge es recomana la lectura de:

Haynes, SN, Godoy, A y Gavino, A (2011). Cómo elegir el mejor tratamiento psicológico. Madrid: Pirámide.

Labrador, FJ (2011). Situaciones difíciles en terapia. Madrid: Pirámide.

Meichenbaum D y Turk DC. (1991). Cómo facilitar el seguimiento en los tratamientos terapéuticos. Bilbao: DDB.

Miller, WR. y Rollnick, S (1999). La entrevista motivacional. Preparar para el cambio de conductas adictivas. Barcelona: Paidós.

Altres manuals de caràcter general (no són bibliografia obligatòria):

Buela-Casal, G. y Sierra, J.C. (2001). Manual de evaluación y tratamientos psicológicos. Madrid: Biblioteca Nueva.

Espada, J.P., Olivares, J. y Mendez, F.X. (2005). Terapia psicológica. Casos prácticos. Madrid: Pirámide. (És un manual de casos)

Pérez Álvarez, M., Fernández Hermida, J.R., Fernández Rodríguez, C. y Amigó Vazquez, I. (2003). Guía de tratamientos psicológicos eficaces. Vol I, II y III. Madrid: Pirámide.

Alcazar, R.A., Olivares, J. y Mendez, F.X. (2004). Introducción a las Técnicas de Intervención y Tratamiento Psicológico. Madrid: Pirámide.

A més de les lectures obligatòries, cada tema té bibliografia complementaria per ampliar i aprofundir que s'especifica a la guia d'estudi de l'assignatura.